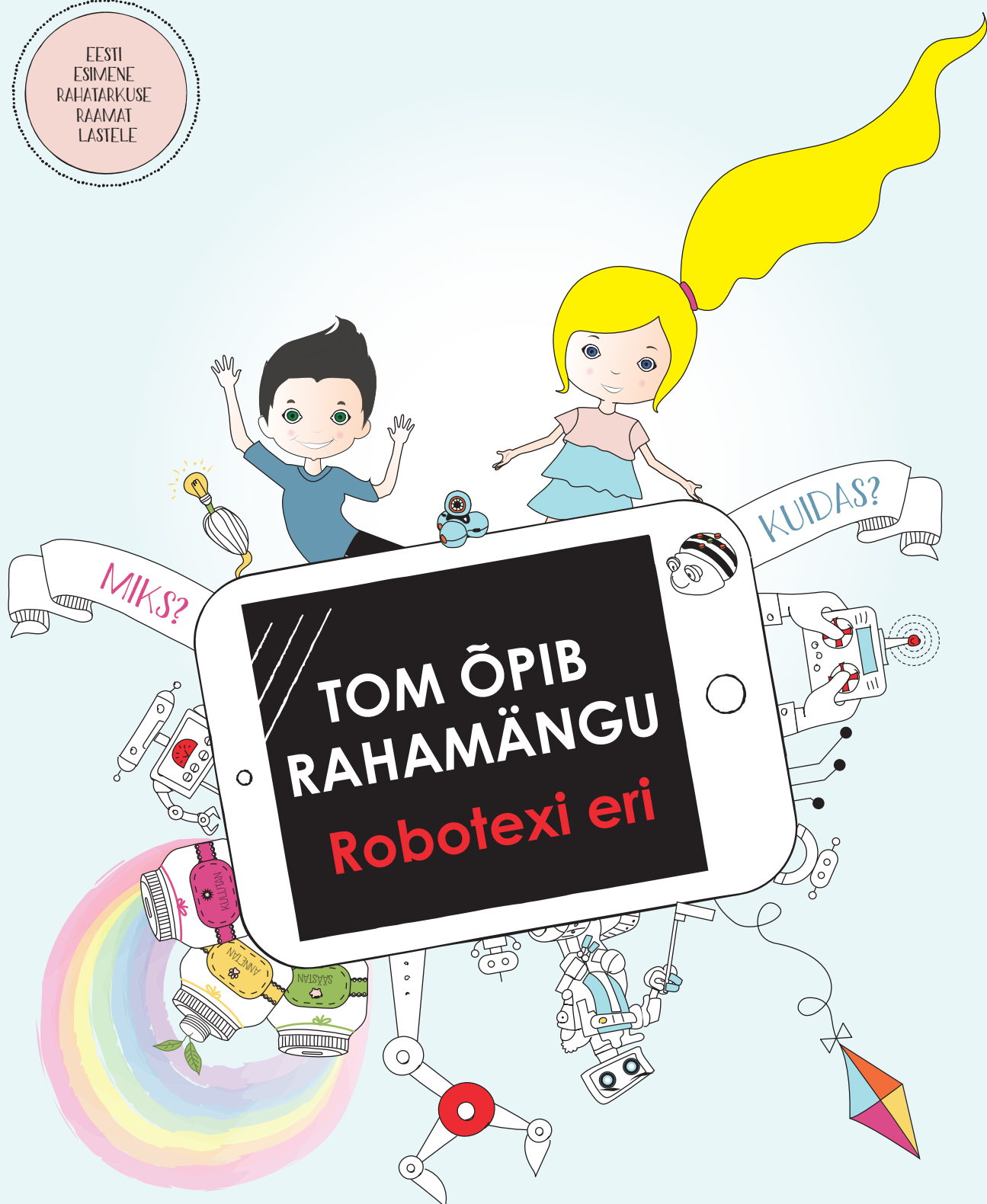

EESTI
ESIMENE
RAHATARKUSE
RAAMAT
LASTELE

RIIN TUTTELBERG

LIINA SAAREMÄE-SOIDLA

TRIIN SARAPUU

Kui sa veel ei tea, siis Tom ja Ellu on tegelased Eesti esimesest lastele mõeldud rahatarkuse raamatust „Tom õpib rahamängu“.

Tom on täiesti tavaline väike poiss, kes on rõõmsameelne ja väga uudishimulik. Ellu on tema vanem õde, kes on alati vennale toeks ja aitab tal maailma asjadest paremini aru saada.

Sinu käes on „Tom õpib rahamängu“ Robotexi eri. See on täiesti uus peatükk, mida sa raamatust ei leia, ning on loodud spetsiaalselt Robotexi jaoks.

Antud peatükis tegelevad lapsed startup´indusega ning saavad teada palju põnevat selles maailmas toimuva kohta. Ka sina, armas lugeja, saad nüüd ise kogeda, kuidas kulgeb meie tegelaste teekond meeskonna moodustamisest kuni idee esitlemiseni. Head lugemist ja põnevaid ideid!

PLAAN OSALEDA ROBOTEXIL?

Hea lapsevanem ja õpetaja. Kui soovid lastega vastu võtta põneva väljakutse, leiad infot ja tuge Robotexil osalemiseks www.startupalfa.ee lehelt.

SOOVITUS

Rahatarkuse ja ettevõtlusteemadega esmatutvumiseks on hea alustada „Tom õpib rahamängu“ raamatuga, mille leiad hästi varustatud raamatupoodidest üle Eesti.

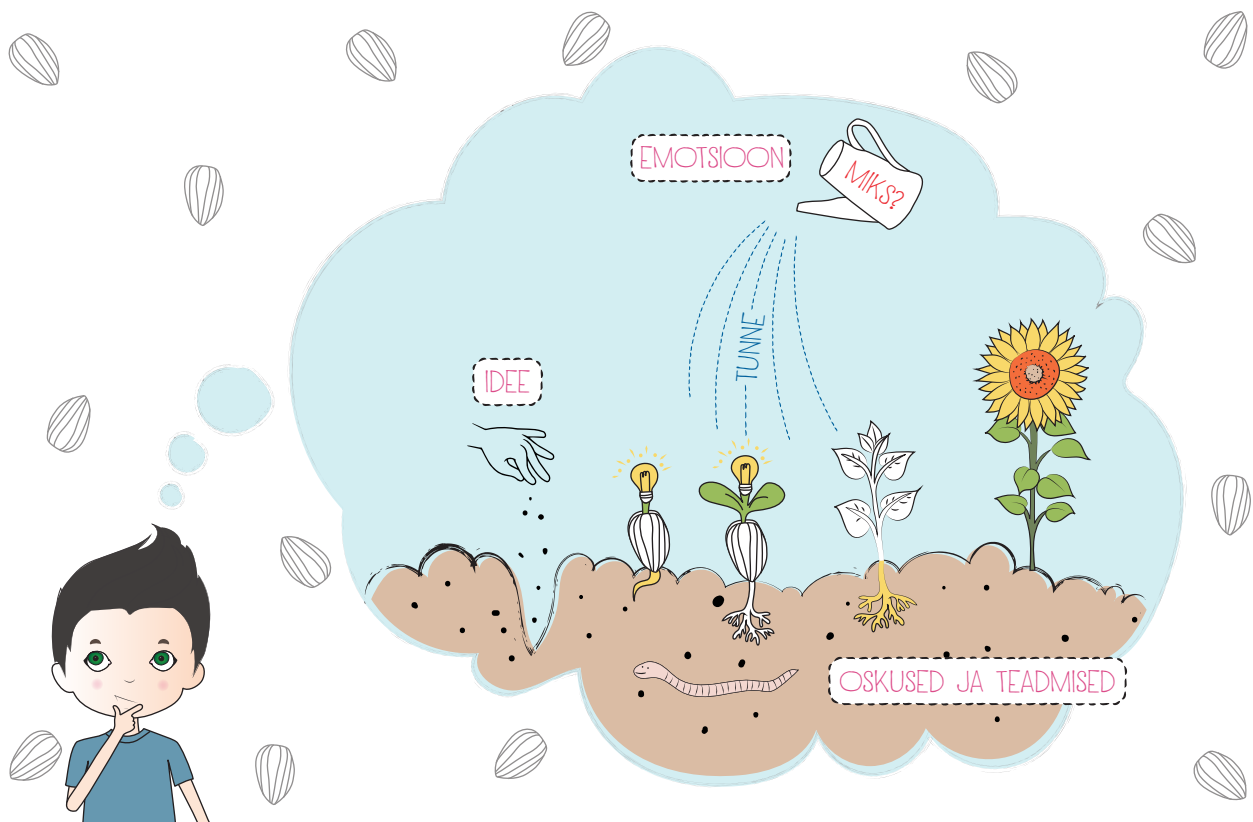
START-UP EHK SEEMNEST ETTEVÕTTEKS

Täna toimetasid Tom ja Ellu sügiseses aias. Nad panid mulda nartsissi- ja tulbisibulaid, et kevadel uhket õitemerd nautida.

Mõlemad lapsed töötasid omaette, kui äkitselt katkestas Tom vaikuse ning lausus: „Minu arvates on lillesibulad või seemned nagu ideed...“

„Kuidas nii?“ ei saanud Ellu esimese hooga Tomi mõttest aru.

„Noh, seeme on nagu mingi hea idee, mille istutad mulda. Muld on justkui sinu teadmised ja oskused, mis panevad idee kasvama.“

„Vau, Tom, sul on täiesti õigus! Nii huvitav seos!“ kiitis Ellu takka ja jätkas: „ning vesi, mida iga seeme kasvamiseks vajab, on see õige tunne, MIKS sa seda asja teed.“

„Jaa!“ oli Tom õega päri. Tomil ja Ellul jätkus sel teemal arutlemist tükiks ajaks ning märkamatuks oligi peenar lillesibulaid täis istutatud. Kuigi töötegemine oli väga vahva, arvas Tom, et järgmiseks sügiseks leiutab ta küll roboti, mis teeb tema eest kogu töö ära.

Järelejäänud lillesibulad lubas ema lastel laadaplatsil maha müüa. Nagu ikka, andsid lapsed natuke lisaväärtust asjale juurde, et oma kaupa paremini müüa ning endal ka oleks lõbusam kaubelda. Nad meisterdasid kaunid pakendid ning kirjutasid juurde isetehtud luuletuse, et lillesibulatel oleks hea ja õige tunne kasvamiseks.

tee oma luuletus

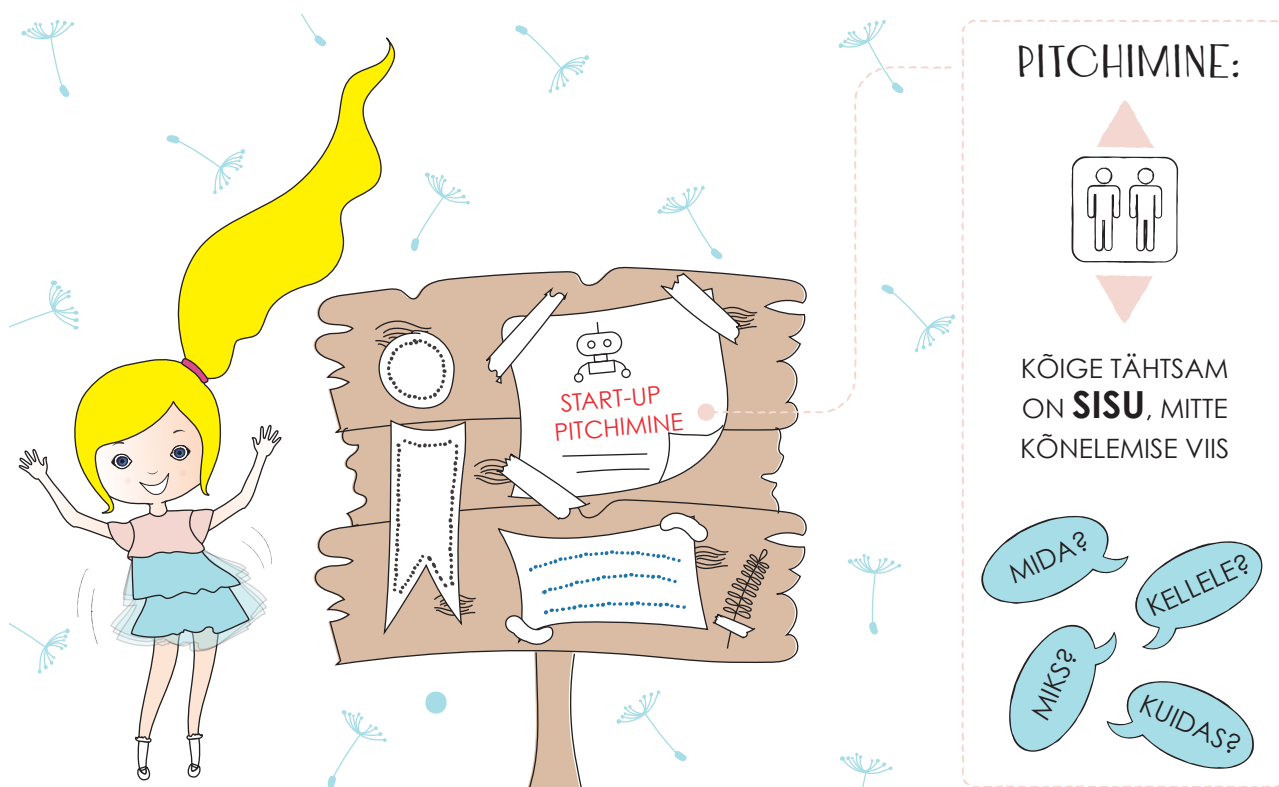
Müük läks kenasti, viimne kui üks lillesibul leidis endale uue toreda omaniku. Veel enne laadaplatsilt lahkumist vaatas Ellu üle teadetetahvli. Nii mõnelgi varasemal korral oli ta niimoodi vahvast üritusest teada saanud.

Tom vaatas Ellu tegevust eemalt ning ei saanud aru, miks õde väga veidralt infotahvli ees kargama kukkus ja tobedaid tantsuliigutusi tegi. Lähemale joostes ning Ellu väljasirutatud sõrme suunas olevat teadet lugedes, ei mõiganud ta ikka midagi.

„Meie esimene S-T-A-R-T U-P,“ üritas Tom valju häälega hoolikalt lugeda, et paremini aru saada. Aga endiselt, ei miskit! Ellu selgitas, et seda tuleb hääldada “START APP” ning see tähendab tõlkes alustavat ettevõtet, mis lahendab mingisugust probleemi uut moodi. Lühemalt kutsutakse seda ka idufirmaks.

Järgmiseks veeris poiss kokku: “P-I-T-C-H-I-M-I-N-E,“ ja oli veelgi rohkem segaduses. Ellu selgitas, et asi ei ole üldse nii keeruline kui paistab:

„Pitchimine on tegelikult lihtne ja lühike kokkuvõte oma ideest, nii et isegi vanaema saaks teletorni liftisõidu jooksul su heast mõttest aru.”

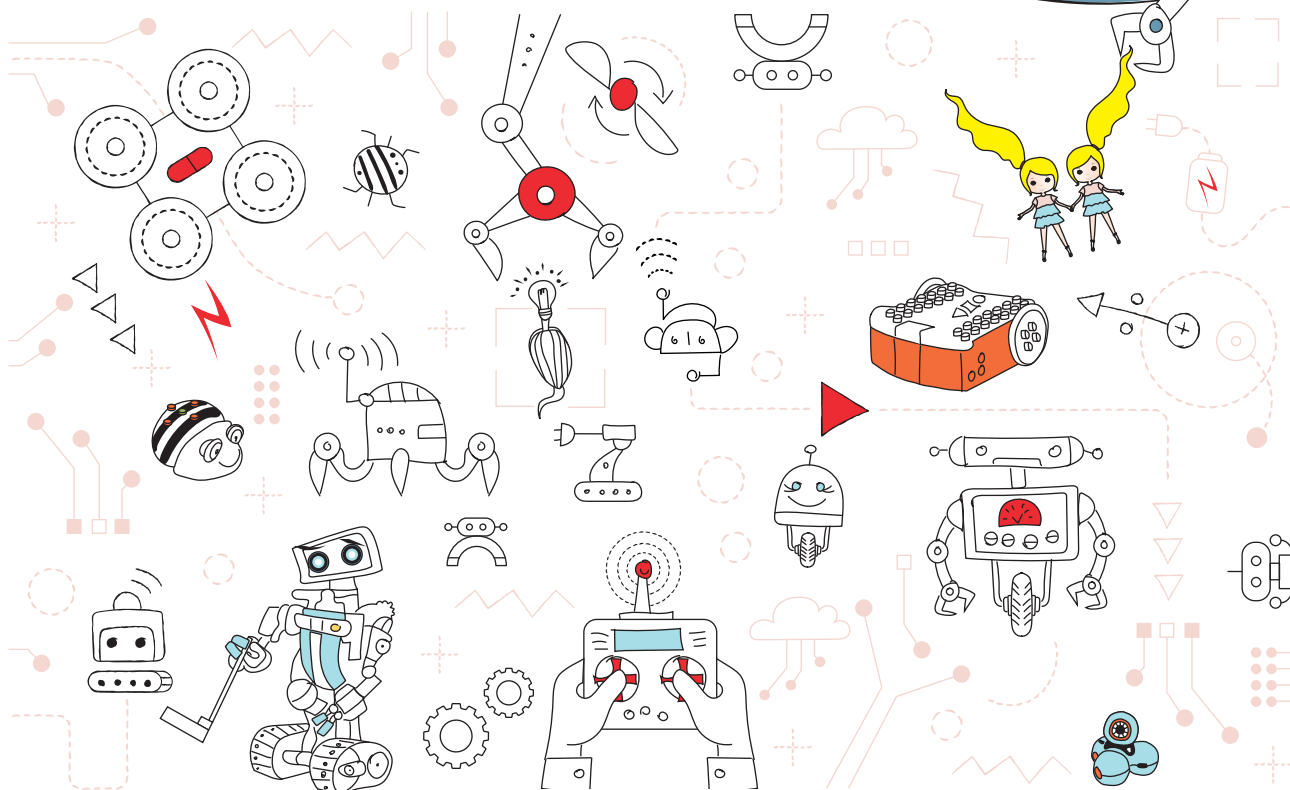
Nüüd oli Tomile kõik selge ning ta oli sama õhevil kui Ellu. Ta luges veel kuulutust ja lausa karjatas suurest elevusest:

„Ellu, seal tuleb ju oma ideed robotitega esitleda!“

„Jah, see kõik on väga tore, aga et osaleda, peab meil olema 3-5-liikmeline tiim ja juhendaja, meid on aga ainult kaks ning juhendajat pole hoopiski mitte,“ jäi Ellu mõtlikuks.

„Oh, ma võin leiutada robotmasina, mis kloonib meid,“ pakkus Tom, plaaniga õde lohutada.

„Ära ole nõme!“ lausus Ellu ja oli silmnähtavalt tujust ära.

Kodu poole lonkides olid mõlemad lapsed väga mõtlikud.

Järsku Tom peatus ja hõigatas: „Sannu!“

Ellu, vaimustusega vastu: „Jah! Jah! Jah!“

Kui keegi teine oleks nendega koos olnud, oleks ta küll Tomi ja Ellut imelikeks pidanud. Igatahes selle kummalise vestluse tagajärjel spurtisid mõlemad lapsed Sannu kodu poole nii kiiresti kui jalad võtsid.

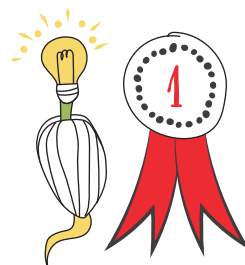

Sannu oli õnneks kodus. Ta üritas kõigest väest aru saada, mida Tom ja Ellu üritavad talle öelda, aga ülerääkimist ja korruga seletamist oli liiga palju. Sannu lihtsalt seisis ja vaatas silmad pärani, kulm kortsus kahte lärmavat sõpra...

Lõpuks tuli uksele ka Sannu isa, kes kutsus lapsed köögilaua äärde. Seal said lapsed rahulikult jutustada enda tekkinud mõttest.

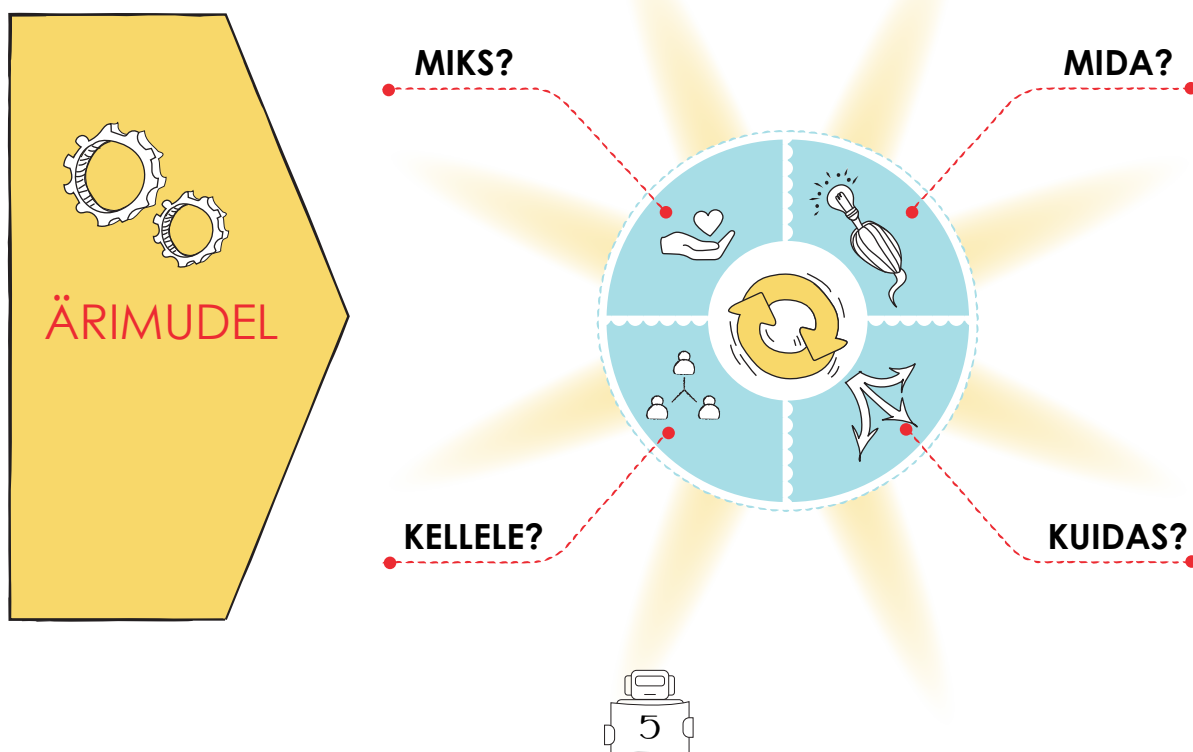
Plaan osaleda sellisel vahval üritusel meeldis nii Sannule kui ka ta isale. Ei teagi nüüd, kas eeskätt seetõttu, et seal olid robotid mängus... Igatahes oli Tomil ja Ellul olemas nüüd meeskond ja juhendaja. Nii tore!

Nüüd läks asjaosaliste elu väga põnevaks. Selgus, et kõigil kolmel oli enneolematult palju häid ideid ja igaüks tahtis, et just tema mõte käiku läheks. Tuli ette ka mossitamist ja isegi pisaraid. Nii raske oli ju oma maailma ägedaimast mõtteväljatusest loobuda! Lõpuks otsustati kõik ideed kirja panna ja välja valida, milline nendest kõigile kolmele sobib. Varsti leiti see KÕIGE ÕIGEM!

Tom rääkis Sannu isale ka oma seemne-teooriast ja ühiselt jõuti arusaamiseni, et nüüd on neil üks seeme ja väga viljakas muld, sest meeskonnas on inimestel ju tihti erinevad oskused ja teadmised, mis teevad pinnase viljakaks. Ja ohhoo, kui hästi sellises pinnases üks seemneke kasvab. Kuna kõigil tekkis selle ideega see ÕIGE TUNNE, siis olid seemne kasvuks väga head tingimused loodud.

Järgmiseks oli vaja kirja panna ärimudel. See paistis alguses nii keeruline ja hirmutav olevat, aga tegelikult tuli lastel selgeks teha MIKS? MIDA? KELLELE? ja KUIDAS? Lisaks nendele küsimustele suunas Sannu isa uurima ka tulude ja kulude kohta ning kust saada algkapitali ehk alustamiseks vajalikke vahendeid. Aga sõprade fantaasial ei olnud piire! Kõik küsimused said lendleva kergusega vastused, need pandi ka õhinaga kirja.

Lisaks andis Sannu isa lastele ka koduseid ülesandeid ja nii pidid lapsed tegema tähtsaid turu-uuringuid ja muudki põnevat. Lõbu oli iga kord väga palju! Tom arvas juba, et kui start-upi tegemine on nii vahva, siis temast saabki start-up-ettevõtja, ja hüüdis:

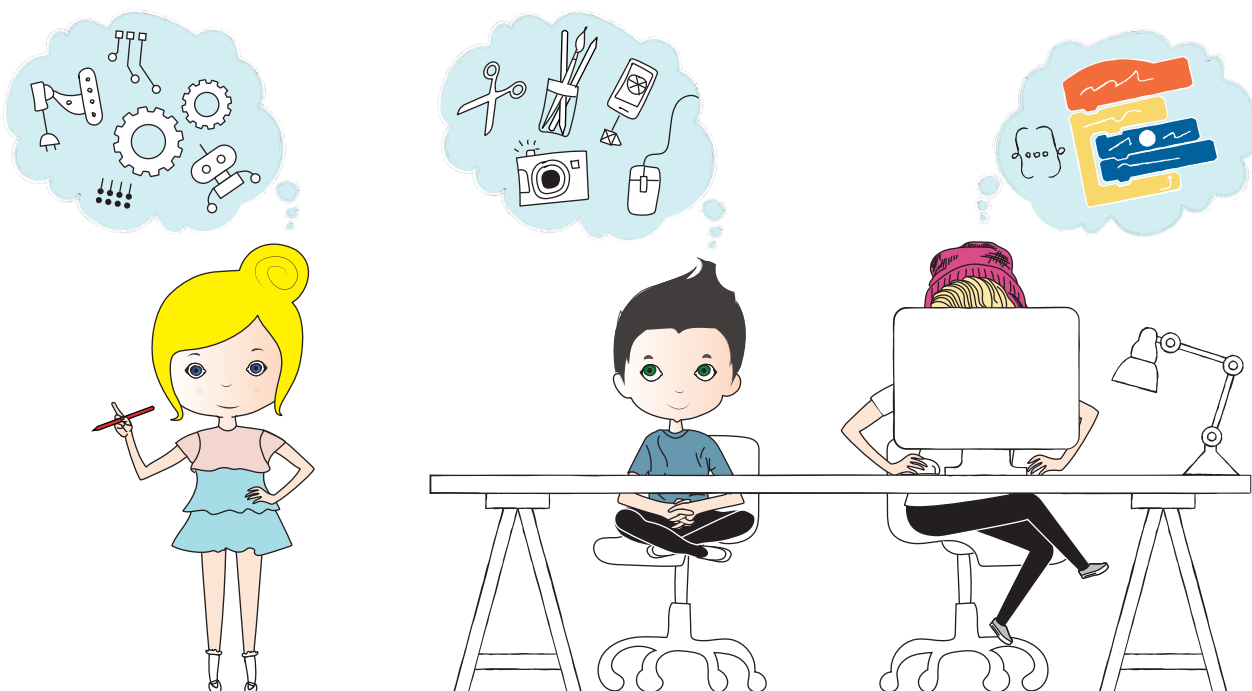
„Mis matil?“ ei saanud Tom mõhkugi aru.

Algasid tulised vaidlused ja ideedelaviin ei tahtnud lõppeda. Taaskord oli vaja panna mõtted kirja ja teha valik, mis kõigile sobib.

Kogu selle teekonna jooksul oli lastele suureks väljakutseks meeskonnatöö. Loomulikult tahtsid kõik olla tähtsad bossid ja kõiki teisi käsutada. Sannu isa oli aga olnud kaval ning teiste meeskondade juhendajatega internetis teemat arutanud. Seetõttu teadis ta lastele öelda, et start-up maailmas on kõige tähtsam sinu meeskond ehk tiim. Kui ei ole head tiimi, ei saa idee-seeme kasvada viljakas mullas ega toituda heast emotsioonist. Lisaks on oluline ka meeskonna ühtsus ja et igaüks leiaks endale just selle rolli, mis talle kõige paremini sobib.

Koos selgitati välja, mis ülesandeid oleks vaja teha. Üks reegel oli ka: kui millegagi alustad, tuleb see ka lõpule viia! Päris kiiresti kujunesid igal ühel oma eelistused ja rollid said jagatud. See oli äge, sest rolli võis ka jagada või vahetada. Vähemalt nii oli see Tomi tiimis kokku lepitud. Igaüks tundis end olulise meeskonnaliikmena.

Viimases etapis otsustas Tom olla disainijuht ja vastutas mati kujunduse eest. Ellu oli ehitusjuht ning Sannust sai programmeerimise juht. Sannu isa hoidis laste tegevustel täiskasvanulikkude pilku peal ning suunas vajadusel. Kõik aitasid kõiki ja koostöö sujus hämmastavalt hästi.

Laste ärimudel, matt ja robotid olid viimaks valmis! Aeg oli harjutada esitlemist. Kõigepealt valiti kuulajateks-kohtunikeks Tomi ja Ellu vanemad.

„See oli katastroof!“ ei leidnud Tom pärast esinemist paremaid sõnu. Sannu isa aga ütles, et esmasele õhinale on tagasilööki igati normaalne nähtus. See pidavat lausa hädavajalik olema selleks, et meeskond alla ei annaks ning oma “seemet” veel paremini toidaks.

Sannu isal oli igati õigus. Tom tahtis küll kogu asja sinnapaika jätta, kuid ülejäänud meeskond õhutas teda mitte loobuma. Poiss mõistis, et suur töö on seljataga ja nüüd vaja veel natuke pingutada, et asi ikka lõpuni ära teha. Meeskond leidis ka katastroofi põhjuse: neil puudus täpne plaan, millest idee esitlemisel teistele rääkida.

Lahendus oli õnneks lihtne! Tuli vaid ärimudel ette võtta ja rääkida ka teistele Miks? Mida? Kellele? ja Kuidas? Lepiti kokku, kes millest räägib. Koos harjutati mitu õhtut. Iga kord läks järjest paremini.

Sannu isa rõhutas veel, et idee esitlemisel on kõige tähtsam SISU. Lisaks võib oma esitlust värvikamaks muuta mõne isikliku loo või kogemusega, et oma ideed paremini kuulajateni tuua. Alati võib esitlemisel olla veelgi loovam, et teistest tiimidest eristuda või kuidagi eriliselt meelde jääda. Ka selles etapis on meeskonnatöö väga oluline.

Kätte oli jõudnud kauaoodatud päev. Sõbrad olid elevil. Kohe väga! Õnneks oli neil kõik ilusti läbi mõeldud, see andis kindlustunnet. Oma „seemneke“ oli lastele väga armsaks saanud, seepärast olid nad üpris kindlad, et nad kunagi muid „seemneid“ ei hakkagi külvama.

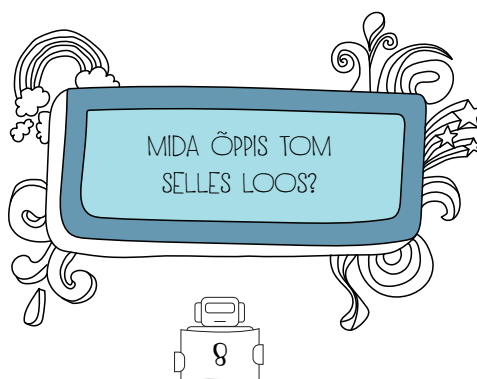
Esitlemine läks väikestel start-upi loojatel suurepäraselt. Hurraa! Juhendaja oli oma tiimi üle tõeliselt uhke. Jätkus vaid kiidusõnu!

Sõbrad said võimaluse ka ringi jalutada ja teiste laste ideedega tutvuda. Oh sa raks! Nii palju häid mõtteid oli! Ainuüksi Tomil endal tekkis juba järgmiseks aastaks miljon mõtet. Nii palju siis sellest plaanist, et enam uusi „seemneid“ ei külva!

Tomil oli ülihea meel, et ta alla ei andnud ja tiimiga asja lõpuni tegi. Start-upi loomine oli väärt kogemus!

„Järgmisel aastal jälle!“ oli Tom kindel.

ARUTA JA KÜSI

← koos täiskasvanu ja/või sõbraga

1. Mis sa arvad, millise **luuletuse** Tom ja Ellu koostasid?
Koosta see ise (lk 3)!
Kasuta näiteks märksõnu: sibul, idee, muld, teadmised, oskused, toitma, lill, kasvama, vesi, tahe, soojus, valgus, armastus.
2. Mida Sina arvad Tomi **seemne-teooriast**?
3. Selgita oma sõnadega, mida tähendavad mõisted "**start-up**" ja "**pitchimine**".
4. Miks on Sinu arvates vaja taolisel võistlusel **meeskonda** ja lastele **juhendajat**?
5. Milline on Sinu arvates hea meeskond? Keda Sina oma meeskonda valiksid, miks?
6. Miks on Sinu arvates ikkagi **tagasilöögid** hädavajalikud?
7. Milline võis Sinu meelest Tomi tiimi **esitlus** esialgu välja näha?
8. Mida võisid Tomi ja Ellu vanemad lastele **tagasisideks** öelda?
9. Milline on Sinu arvates parim start-up? Põhjenda.
10. Uuri, milliseid **idufirmasid** on Eestis ja maailmas loodud. Mida neist ideedest arvad?
11. Miks on Sinu arvates idufirmad üldse vajalikud?

JÄTA MEELDE

ÄRIMUDEL
AITAB IDEED
PAREMINI LÄBI
MÕELDA.

MEESKONNAS
ON OLULINE, ET
IGAÜKS LEIAKS ENDALE
ÕIGE ROLLI.

START-UP
MAAILMAS ON
MEESKOND EHK TIIM
KÕIGE TÄHTSAMAD

START-UP
EHK IDUFIRMA
ON ALUSTAV ETTEVÕTE,
MIS LAHENDAB MIDAGI
UUT MOODI.

PITCHIMINE
EHK LIHTKÕNE ON
LIHTNE JA LÜHIKE
KOKKUVÕTE SINU
IDEEST.

TEE ISE

alusta kõige
olulisemast
← 0000

1. Moodustage oma start-up meeskond.

2. Pange kirja oma tiimi kõik lennukad start-up ideed.

3. Valige meeskonnaga välja parim idee.

4. Küsige:

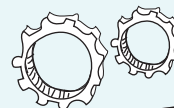
- Kas idee on uudne?
- Kas sinu idee lahendab kellegi probleemi, hoiab kellegi raha kokku, teeb kellegi elu lihtsamaks?
- Kas inimesed oleksid nõus selle eest raha maksma?

5. Määrake oma idee sobiv nimi.

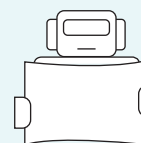
6. Koostage ärimudel: MIKS? MIDA? KELLELE? KUIDAS?

7. Proovige meeskonnas kindlasti teha erinevaid ülesandeid, nii leiab igaüks endale sobiva.

8. Pidage meeles, et pitchimisel on oluline **sisu**: MIKS? MIDA? KELLELE? KUIDAS?

9. Mõelge läbi ja harjutage robotitega esitlemist.

NUPUTA

- ➡ Aita Tomil programmeerida õige kood, kuidas start-up edukalt luua ja see Robotexil esitleda.
- ➡ Kasuta selleks erineva kujuga nooli. Ülesande lahendamiseks leiad järjestuse osas vihjeid "TEE ISE" punktides lk 10.

